

Rektor
Högskolan i Kalmar

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jana Hejzlar
08-563 088 19
Jana.hejzlar@hsv.se
BESLUT

2009-06-02
Reg.nr 641-5002-08

Ansökan om rätt att utfärda konstnärlig masterexamen i design

Högskoleverket ger Högskolan i Kalmar rätt att utfärda konstnärlig masterexamen i design om 120 högskolepoäng.

Ansökan

Högskolan i Kalmar har ansökt om rätt att utfärda konstnärlig masterexamen i design om 120 högskolepoäng. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande sakkunniga: Rolf Hermansen, professor och rektor emeritus vid Konsthögskolan i Bergen, Norge och Klaus Jung, rektor vid Glasgow School of Art, Skottland.

De sakkunniga har granskat högskolans ansökan med bilagor och genomfört ett platsbesök vid Högskolan i Kalmar, campus Pukeberg den 3 april 2009. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Prövningen av ansökan har skett mot de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt i examensordningen, bilaga 2 till högskoleförordningen (2006:1053).

De sakkunniga bedömer att förutsättningarna för det föreslagna programmet för konstnärlig master i design är goda och rekommenderar Högskoleverket att bifalla ansökan.

Beslut

I enlighet med de sakkunnigas yttrande beslutar Högskoleverket att bifalla ansökan om att Högskolan i Kalmar får rätt att utfärda konstnärlig masterexamen i design om 120 högskolepoäng. Uppföljning av detta beslut kommer att ske under hösten 2012.

Detta beslut har fattats av universitetskansler Anders Flodström efter föredragning av utredare Jana Hejzlar i närvaro av t.f. avdelningschef Joakim Palestro och kommunikationsstrateg Åsa Klevard.

Anders Flodström

Jana Hejzlar

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Yttrande: Ansökan av Högskolan i Kalmar om examensrätt för konstnärlig masterexamen i design

Högskolan i Kalmar (HiK) inkom den 14 oktober 2008 med ovan nämnda ansökan till Högskoleverket. Följande sakkunniga utsågs till denna prövning: Rolf Hermansen, professor och rektor emeritus vid Konsthögskolan i Bergen samt Klaus Jung, rektor vid Glasgow School of Art.

Bakgrund

Designutbildningen på kandidatnivå vid HiK startade år 2001 och omfattades av den nationella utvärderingen av utbildningar inom det konstnärliga området som Högskoleverket genomförde år 2006.¹ Utvärderingens resultat utgjorde samtidigt underlag för prövning för de nya konstnärliga examina på grundnivå och avancerad nivå, enligt den examensordning som trädde ikraft den 1 juli 2007. Högskolan i Kalmar fick genom beslut av universitetskanslern den 29 maj 2007 rätt att utfärda konstnärlig kandidatexamen på grundnivå samt konstnärlig magisterexamen på avancerad nivå.

Utbildning på avancerad nivå erbjöds i liten skala – sex studenter under läsåret 2007/08. I föreliggande ansökan analyseras på ett förtjänstfullt sätt erfarenheterna från detta magisterår. Under läsåret 2008/09 erbjöds ingen utbildning på avancerad nivå då institutionen för kommunikation och design liksom övriga lärosätet upptogs av arbetet med den förestående fusionen med Växjö universitet (VxU).

Det nya Linnéuniversitet startar sin verksamhet i januari 2010. Vid platsbesöket fick vi en försäkran från rektor om att det finns en överenskommelse mellan de två lärosätenas ledningar när det gäller designutbildningens framtid. Lärarna ska tillhöra en institution med säte i Växjö och den framtida masterutbildningen ska bedrivas med en enda utbildningsplan. Idag utbildas på kandidatnivå ca 70 helårsstudenter i Växjö och ca 60 i Kalmar. Om HiK får examensrätt för konstnärlig masterexamen ska den ettåriga magisterutbildningen fasas ut och till en början kommer ca 12 helårsstudenter att antas till den tvååriga masterutbildningen.

Det innebär att vi i den sammanfattande bedömningen måste ta ställning både till föreliggande ansökan och till det blivande Linnéuniversitetets potential.

¹ Utvärdering av grund- och forskarutbildning i design och konsthantverk, Högskoleverkets rapport 2007:27 R

Ansökan och beskrivning av området för masterexamensrätt

HiK:s ansökan om konstnärlig masterexamen följer i stort de anvisningar som Högskoleverket utfärdat för generell masterexamen år 2008. I ansökan redovisas tydligt huvudområdet (design), benämning på programmet (masterprogram i design), examensbenämning (konstnärlig masterexamen i design) samt översättning av denna till engelska.

Grundläggande behörighet uppges den sökande ha som har en konstnärlig examen inom området om minst 180 högskolepoäng eller motsvarande. Urvalet kommer att göras utifrån den sökandes portfolio samt en projektbeskrivning som kan vara ett utkast till ett examensarbete. Söktrycket till kandidatprogrammet är gott. När det gäller magisterutbildningen kan inga slutsatser dras i detta avseende då beslutet om examensrätt kom alltför sent för att högskolan skulle kunna marknadsföra utbildningen på ett adekvat sätt.

Ansökan innehåller en hel del svagheter och oklarheter varav vissa kunde redas ut under platsbesöket som genomfördes den 3 april 2009. Vi hade önskat oss en mer konkret redogörelse för högskolans vision för programmet, för utnyttjandet av utbildningens starka sidor och en tydligare utmejslad profil. Vi återkommer till detta i texten nedan, i den sammanfattande bedömningen och i rekommendationerna för det fortsatta arbetet.

Resurser

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Vid tidpunkten för utvärdering år 2006 medverkade tre professorer, en lektor och fyra adjunkter i kandidatprogrammet, i en omfattning motsvarande 3,3 heltidsekvivalenter. Idag medverkar en ytterligare adjunkt och en gästlärare med estetisk inriktning, alla sammanlagt i en omfattning av 4,6 heltidsekvivalenter. Förhandling om att utöka tjänsteomfattningen för en av professorerna pågår. Det finns även målsättningen att utlysa ytterligare ett lektorat om man får masterexamensrätt. Därutöver anlitas här som vid andra konstnärliga utbildningar ett ansevärt antal gästlärare med olika spetskompetenser. Förstärkning av den konstnärliga kompetensen jämfört med läget året 2006 är positiv.

Vi anser att lärarkåren är tillräckligt dimensionerad i förhållande till antalet studenter. Den sammanlagda lärarkompetensen i Kalmar och i Växjö med den ovan nämnda förstärkningen är tillräckligt god för att bedriva designutbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Lärarna vid HiK är vana handledare; de flesta har även inom sina specialområden handlett studenter vid andra lärosäten. Jämfört med läget 2006 har lärarnas utrymme för forskning och konstnärligt utvecklingsarbete ökat, vilket är positivt.

Infrastruktur och ekonomiska förutsättningar

Designutbildningen ges i Pukebergs glasbrukslokaler. Studenterna har mycket god tillgång till ateljéer, verkstäder, datorer och annan utrustning. Det lokala referensbiblioteket har byggts ut och är kopplat till högskolans bibliotek. Relevanta tidskrifter och databaser nås via samtliga datorer. Tekniskt stöd i verkstäder finns och ska utökas till höstterminen 2009.

Vi har ingen anledning att ifrågasätta att lärosätets ledning har gjort en ekonomisk konsekvensanalys när den beslöt att ansöka om konstnärlig masterexamensrätt.

Nära anknytning till konstnärlig forskning och konstnärligt utvecklingsarbete

De tre professorerna och lektorn är engagerade i designforskning både nationellt och internationellt. De medverkar bl.a. i den nationella forskarskolan som bildades hösten 2007 och är administrativt placerad vid Kungl. Tekniska högskolan i Stockholm. Forskarskolan har ett 20-tal doktorander varav en från HiK. Ytterligare en doktorandtjänst utlystes av Högskolan i Kalmar med sista ansökningsdatum den 23 mars 2009. Vid institutionen finns ett aktivt högre seminarium för lärare, doktorander och studenter på avancerad nivå.

I nuläget erbjuds utbildning i design på forskarnivå inom den ovan nämnda forskarskolan samt vid Göteborgs universitet. En konstnärlig masterexamen i design garanterar möjlighet till vidarestudier såväl nationellt som internationellt.

Nivå, innehåll och progression

Utbildningen är tydligt inriktad på designprocessen och samtliga kurser är placerade på avancerad nivå.

Utbildningsplanen och kursplanerna för masterprogrammet uppfyller kraven som ställs i högskoleförordningen. De i kursplanerna uttryckta lärandemål är relevanta i förhållande till programmets examensmål. Den s.k. workbook-metoden som innebär att studenten och handledaren faktiskt dokumenterar lärandeprocessen under hela utbildningen och därmed progressionen utgör ett viktigt instrument för den i utbildningen tillämpade pedagogiken.

Säkring av kvalitet

Kvalitetssäkring

I Högskolans forsknings- och utbildningsstrategi för perioden 2008-2012 lyfts design som ett styrkeområde och i våra samtal med rektor, dekan och institutionsledningen bekräftades viljan att satsa på detta område. Samtliga nya examina och program valideras i en särskild nämnd som även ansvarar för uppföljning av pågående program. På institutionen för kommunikation och design finns i sin tur en kursplanekommitté som granskar utbildnings- och kursplaner.

Ämnesansvariga lärare och studenter är involverade i detta arbete.

Kursutvärderingar genomförs men återkopplingen kunde förbättras.

Den för masterprogrammet planerade internationella referensgrupp är ett positivt inslag i kvalitetssäkringen av utbildningen.

Internationalisering

Högskolan har ett antal utbytesavtal med utländska lärosäten. Flera kurser inom designprogrammets kandidatnivå ges på engelska och lockar till sig ett icke oansenligt antal utländska studenter. De studenter vi samtalade med var positiva till att kurserna ges på engelska och att utländska studenter deltar i utbildningen. I utbildningsplanen för masterprogrammets tredje termin ges studenterna explicit ett utrymme för studier utomlands. I det avseendet verkar den relativt unga designutbildningen kunna tjäna som ett gott exempel för flera av de etablerade konstnärliga utbildningarna i landet.

Koppling till yrkesverksamhet

Designutbildningen har ett väl etablerat samarbete med industrin i regionen.

Huvuddelen av examensarbetena genomförs i samverkan med denna. Det pågående och i framtiden förstärkta samarbetet mellan utbildningarna i design, grafisk design och interaktionsdesign är också intressant i detta sammanhang. Ett framtida samarbete inom Linnéuniversitetet med utbildningar inom ekonomi, teknik och beteendevetenskaperna bör tas tillvara för att stärka den uttalade betoningen på hållbar utveckling.

Sammanfattande bedömning

Det återstår en hel del arbete för att sjösätta det gemensamma masterprogrammet i design vid Linnéuniversitetet.

Innehållet i programmet så som det presenteras i ansökan bygger huvudsakligen på den erfarenhet från kandidatutbildningen som funnits vid Högskolan i Kalmar. Detta är i sig en logisk och förutsägbar utveckling. Våra samtal med högskoleledningen har övertygat oss om att Linnéuniversitetet vill satsa på designutbildningen. De lärare vi träffat är engagerade, seriösa och kompetenta. Det är dock viktigt att klart kunna urskilja gränslinjen mellan grundnivå och avancerad nivå.

I ansökan läggs stor vikt vid att definiera design som ett mycket brett område baserat på referenser till och definitioner från känd designteori. Denna ”programfilosofi” anser vi vara alltför bred för att kunna genomföras inom en så pass liten avdelning vid det framtida universitetet. Visserligen arbetar designer idag i allt större utsträckning i ett mångvetenskapligt sammanhang och fritt i förhållande till metoder, material och funktioner. Men dagens samhällsutveckling kräver också i hög grad insikt i och förståelse för regionala och lokala samhällsföreteelser. Designstrategi kan därför vara en nyckel till att stärka och

rädda verksamheter och arbetsplatser i närområdet. Designexpertis som fokuserar på kreativitet när det gäller förändring och ökat utnyttjande av de lokala resurserna blir troligen mycket efterfrågad i en framtid som kommer att karakteriseras av nya utmaningar för landets industri. Genom att fokusera på detta kan Linnéuniversitet utnyttja det av HiK och VxU redan väletablerade samarbetet med det lokala näringslivet och möta de växande kraven från samhället. Utbildningen kan samtidigt utveckla en egen profil, som skulle skilja detta masterprogram från många andra i den internationella floran. Ett sådant val skulle inte heller behöva innebära en särskild marknadsföring av just glas- och möbeldesign.

Slutsatsen från de nationella utbildningsutvärderingarna som Högskoleverket genomfört under perioden 2001-2007 kan sammanfattas med orden ”samverkan, koncentration och profilering”. Fusionen mellan Högskolan i Kalmar och Växjö universitet är ett första, unikt steg i den riktningen. Vi tror att den lednings- och lärarkompetens som finns här, vid sidan av andra förutsättningar, är fullt tillräcklig till att genomföra ett konstnärligt masterprogram i design. Ett positivt beslut från universitetskanslern borde sporra ett konstruktivt samarbete mellan de två utbildningsanordnarna. Beslutet bör dock följas upp när de första masterstudenterna har utexaminerats.

Rekommendationer

- Vidareutveckla profilen ’design för små och medelstora företag’ och lyft fram samarbetet med näringslivet i regionen.
- Vidareutveckla utbildningsplanen tillsammans med VxU. Erbjud en utbildning med en tydlig profil och valbara kurser som återspeglar de två lärolagens spetskompetens.
- Se över transparensen i antagningsprocessen när det gäller projektbeskrivning. Handlar det om ett faktiskt eller ett tänkt projekt? Är syftet att utvärdera studentens intellektuella kapacitet eller att bedöma om det finns kompetens inom avdelningen att handleda projektet som ett examensarbete?

Stockholm den 19 maj 2009

Rolf Hermansen
Klaus Jung